

Repertoriumnummer 2023/ 1450
Datum van uitspraak 1 juni 2023
Rolnummer 2021/AB/797
Beslissing waartegen beroep 20/454/A

Uitgifte

Uitgereikt aan
op
€
JGR

Arbeidshof te Brussel

zevende kamer

Arrest

COVER 01-00003317019-0001-0019-02-01-1

SOCIALE ZEKERHEIDSRECHT WERKNEMERS - pensioenen
tegensprekelijk arrest
definitief
kennisgeving per gerechtsbrief (art. 580, 2° Ger.W.)

FEDERALE PENSIOENDIENST (hierna "**FPD**"), ON 0206.738.078, met zetel te 1060 Brussel,
Zuidertoren 3
appellant,
vertegenwoordigd door mr.

tegen

H

geïntimeerde,
vertegenwoordigd door mevrouw G , zijn echtgenote, met volmacht

Na beraad, spreekt het arbeidshof te Brussel het volgend arrest uit:

Gelet op de stukken van de rechtspleging, in het bijzonder:

- het voor eensluidend verklaard afschrift van het bestreden vonnis, uitgesproken door de arbeidsrechtbank Leuven, 2de kamer, op 18 oktober 2021 (AR 20/454/A)
- het verzoekschrift tot hoger beroep, neergelegd op 19 november 2021
- de zitting van de 7de kamer van dit arbeidshof op 1 december 2022 tijdens dewelke de zaak tegensprekelijk werd uitgesteld naar de zitting van 2 februari 2023 voor verdere instaatstelling
- de neergelegde conclusies en de voorgelegde stukken.

1 FEITEN, RECHTSPLEGING en VORDERING

1.1

De heer H vroeg op 17 november 2010 een Belgisch rustpensioen aan.

Op 28 februari 2011 liet de FPD (toen nog Rijksdienst voor Pensioenen, RVP) hem het volgende weten (stuk 10 dhr. H):

“Op 17.11.2010 hebt u uw rustpensioen als werknemer aangevraagd.

Dit is een pensioen dat gebaseerd is op uw eigen tewerkstelling als werknemer.

Deze beslissing is voorlopig. Ik heb immers de buitenlandse pensioeninstelling gevraagd mij een overzicht van de tijdvakken van uw buitenlandse pensioenverzekering toe te zenden. Dit overzicht is nodig om een definitieve beslissing te kunnen nemen.

In afwachting van de beslissingen van de buitenlandse pensioeninstelling werd uw pensioen berekend aan het gezinsbedrag voor een loopbaan van 35/45.

[...]”

Verder in de beslissing werd nog vermeld:

“U ontvangt een gezinspensioen:

[...]

- Uw huwelijkspartner werkt en heeft een laattijdige of geen aangifte gedaan, dan wordt uw gezinspensioen gedurende een maand verlaagd tot een pensioen als alleenstaande. In geval van herhaling wordt uw gezinspensioen gedurende drie maanden geschorst.*
- [...]*
- Uw huwelijkspartner werkt en overschrijdt de vastgestelde maximumbedragen, dan wordt uw gezinspensioen verlaagd tot een pensioen als alleenstaande.”*

Enige tijd later volgde de definitieve beslissing, volgens de FPD op 30 mei 2011, waarbij de FPD aan de heer H liet weten dat hij vanaf 1 juli 2011 een bruto Belgisch rustpensioen bekomt van jaarlijks 20.517,16 euro (stuk 1 FDP). Volgens de toelichting in de berekening betreft dit een gezinspensioen (75%).

Verschillende jaren later, nl. in 2018, werd aan de echtgenote van de heer H een doctoraatsbeurs toegekend. Deze beurs werd toegekend voor de periode van 1 september 2018 tot en met 31 augustus 2019 (stuk 2 dhr. H).

De heer H stelt dat hij de FPD hiervan op 6 augustus 2018 op de hoogte heeft gebracht (stuk 1 dhr. H). De FPD betwist dit ten stelligste en stelt dat er nooit enige aangifte i.v.m. dit doctoraat werd ontvangen.

De echtgenote van de heer H trad vervolgens op 1 augustus 2019 in dienst als jurist bij een vakorganisatie.

Op 20 oktober 2019 vulden de heer H en zijn echtgenote een formulier “*model 74(93) – Verklaring over de beroepsactiviteit en de sociale uitkeringen*” in (stuk 6 dhr. H). Voor zijn echtgenote werd verklaard dat zij een beroepsactiviteit uitoefende sinds 1 augustus 2019. Er werd ook bij vermeld dat de inkomsten uit de beroepsactiviteit niet beperkt worden tot de wettelijke vastgelegde grenzen.

Op 27 november 2019 richtte de FPD een brief aan de heer H met volgende inhoud (stuk 3 FDP; stuk 9 dhr. H):

“[...]”

Geachte heer,

Wij hebben uw model 74 van 20/11/2019 goed ontvangen waarbij u vraagt om het pensioen alleenstaande te bekommen.

Omdat de controle van de beroepsinkomsten op jaarbasis gebeurt en uw echtgenote reeds langer een beroepsactiviteit uitoefent kunnen wij u geen pensioen alleenstaande toekennen per 01/08/2019 maar enkel per 1 januari.

Om een correcte beslissing te kunnen nemen in uw dossier gelieve onderstaande vraag te beantwoorden en dit document ondertekend terug te sturen naar de Federale Pensioendienst [...]”

De vraag die beantwoord moest worden, was de volgende:

“Zullen de inkomsten van de beroepsactiviteit van uw echtgenote als werknemer beperkt blijven tot het toegelaten grensbedrag voor het volledige jaar 2019, nl € 12.258,00 (met kinderlast)?”

De heer H beantwoordde deze vraag op 10 december 2019 met “ja” (stuk 3 FDP).

Vervolgens zou via een automatische controle van de beroepsinkomsten gebleken zijn dat de echtgenote van de heer H gedurende het jaar 2019 het grensbedrag voor een huwelijkspartner jonger dan 65 jaar met kinderlast had overschreden.

Daarop liet de FPD aan de heer H weten dat zijn pensioen werd herberekend (stuk 2 FDP) en dit met een kennisgeving die volgens de FPD gebeurde op 17 april 2020 (zie vermelding in laatste conclusie voor FPD):

“[...]

Wij hebben uw recht op rustpensioen als werknemer ambtshalve onderzocht, omdat uw echtgenote een niet toegelaten beroepsactiviteit uitoefent waarvan de inkomsten niet beperkt zijn tot de wettelijke vastgelegde grenzen.

Dit is een pensioen gebaseerd op uw eigen tewerkstelling als werknemer.

*Uw pensioen werd berekend aan het bedrag **als alleenstaande** voor een loopbaan van 35/45 **omdat uw echtgenote werkt en de inkomsten uit die beroepsactiviteit hoger liggen dan de wettelijk toegelaten grenzen.***

De berekening vindt u in bijlage 1.

Vanaf januari 2019 hebt u recht op een maandelijks brutobedrag van 1.540,27 EUR.

Vanaf 01/01/2019 heeft u eveneens recht op een pensioenbonus van 104,23 EUR bruto per maand.

[...]” (onderlijning en nadruk door het arbeidshof)

Tevens communiceerde de FPD aan de heer een “herziening van uw beslissing” (stuk 5 FDP):

“Geachte heer,

Met zijn beslissing van 30/05/2011 stelde de Federale Pensioendienst (FPD) u ervan in kennis dat u met ingang van 01/07/2011 gerechtigd was op een gezinspensioen ten bedrage van 20517,16 EUR per jaar aan het indexcijfer der consumptieprijzen 130,8. Deze beslissing wordt herzien. In bijlage vindt u de kennisgeving van de nieuwe beslissing.

Redenen van de herziening

De beroepsactiviteit als werknemer van uw huwelijkspartner werd niet beperkt tot de wettelijk toegelaten grens. Om deze reden bekomt u vanaf 01/01/2019 het pensioen op basis van het bedrag als alleenstaande.

Er werden onverschuldigde bedragen betaald

- *Uit de nieuwe beslissing vloeit voort dat u onverschuldigde bedragen werden betaald zoals blijkt uit de bijgevoegde afrekening.*
- *Ingevolge artikel 21 van de wet van 13/06/1966 is de FPD bevoegd tot terugvordering van deze bedragen.*

[...]”

Eveneens op 17 april 2020 liet de FPD aan de heer H weten dat hij een bedrag van 5.037,37 euro diende terug te betalen wegens teveel ontvangen pensioen (stukken 6 en 7 FPD).

1.2

Met een verzoekschrift dat werd neergelegd op 17 juli 2020 tekende de heer H beroep aan bij de arbeidsrechtbank Leuven. De zaak werd daar ingeschreven onder het rolnummer 20/454/A. De heer H verzocht de arbeidsrechtbank om de beslissing tot herziening en de beslissing tot toekenning van een pensioen als alleenstaande vanaf 1 januari 2019 tot en met 31 december 2019 te vernietigen, de beslissing tot terugvordering van een bedrag van 5.037,37 euro te vernietigen en de FPD te veroordelen tot terugbetaling van de sinds 1 mei 2020 verrichte inhoudingen. De FPD stelde via een conclusie een tegenvordering in en verzocht de arbeidsrechtbank om de heer H te veroordelen tot betaling van de som van 5.037,37 euro, onder aftrek van reeds gedane inhoudingen.

Met een vonnis van 18 oktober 2021 besliste de arbeidsrechtbank Leuven het volgende:

“verklaart de hoofd- en tegenvordering ontvankelijk,

verklaart de hoofdvordering gegrond en de tegenvordering ongegrond.

Vernietigt de bestreden beslissing van 17 april 2020 waarin aan de heer H een rustpensioen als alleenstaande werd toegekend vanaf 1 januari 2019 voor een bedrag van 1.540,27 euro, aangevuld met een pensioenbonus van 104,23 euro.

Vernietigt de bestreden beslissing van 17 april 2020 waarin het totaalbedrag van 5.037,37 euro voor de periode van 1 januari 2019 tot en met 31 maart 2020 werd teruggevorderd van de heer H, met dien verstande dat enkel de terugvordering voor de periode van 1 januari 2019 tot en met 31 december 2019 vernietigd wordt.

Zegt dienvolgens voor recht:

- *dat de heer H recht heeft op een gezinspensioen voor het jaar 2019;*
- *dat er voor de periode van 1 januari 2019 tot en met 31 december 2019 geen terugvordering van pensioenvoordelen kan gebeuren;*

- *dat de reeds door de FPD ingehouden bedragen voor de periode van 1 januari 2019 tot en met 31 december 2019, dienen te worden terugbetaald aan de heer*

veroordeelt verwerende partij in toepassing van artikel 1017, lid 2 Ger.W. tot de kosten van het geding, door eisende partij begroot op 131,18 euro rechtsplegingsvergoeding.”

1.3

De FPD heeft met een verzoekschrift dat werd ontvangen op 19 november 2021 hoger beroep aangetekend tegen dit vonnis. Zijn vordering zoals geformuleerd in zijn “syntheseconclusie in graad van beroep”, neergelegd op 9 mei 2022, luidt:

“Het beroep van appellant ontvankelijk en gegrond te verklaren;

Bijgevolg:

- *De bestreden beslissing dd. 17/04/2020 als de terugvorderingsbeslissing te bevestigen voor een totaal bedrag van € 5037,37;*
- *Kosten als naar recht”*

1.4

Op de zitting van 2 februari 2023 werden de partijen gehoord in de uiteenzetting van hun respectievelijke middelen en conclusies, waarna de debatten werden gesloten. Mevrouw [REDACTED], Advocaat-generaal, heeft vervolgens op 3 maart 2023 een schriftelijk advies neergelegd. De partijen hebben geen gebruik gemaakt van hun mogelijkheid tot repliek. Daarop werd de zaak in beraad genomen voor uitspraak op 4 mei 2023. De uitspraak werd vervolgens verdaagd naar 1 juni 2023.

2 ONTVANKELIJKHEID

Het vonnis van de arbeidsrechtbank werd op 21 oktober 2021 bij gerechtsbrief aan de partijen overgemaakt overeenkomstig art. 792, 1ste lid Ger.W. Uit het rechtsplegingsdossier van de arbeidsrechtbank Leuven blijkt dat deze gerechtsbrief door de FPD ontvangen werd op 23 oktober 2021.

Met een verzoekschrift dat werd ontvangen bij de griffie van het arbeidshof te Brussel op 19 november 2021 stelde de FPD hoger beroep in tegen dit vonnis.

Dit hoger beroep werd ingesteld binnen de termijn voorzien in art. 1051 Ger.W. Het verzoekschrift voldoet eveneens aan de vormvoorschriften van art. 1057 Ger.W. Het hoger beroep van de FPD is zodoende tijdig en regelmatig naar vorm ingesteld. Het is ontvankelijk.

3 BEOORDELING

In art. 3 §1, 1ste lid van de wet van 20 juli 1990 tot instelling van een flexibele pensioenleeftijd voor werknemers en tot aanpassing van de werknemerspensioenen aan de evolutie van het algemeen welzijn (BS 15 augustus 1990) en art. 5 §1, 1ste lid KB 23 december 1996 tot uitvoering van de artikelen 15, 16 en 17 van de wet van 26 juli 1996 tot modernisering van de sociale zekerheid en tot vrijwaring van de leefbaarheid van de wettelijke pensioenstelsels (BS 17 januari 1997) worden onder “a” de voorwaarden bepaald waaronder een werknemer aanspraak kan maken op een zgn. “gezinspensioen”. De werknemer die niet aan deze voorwaarden voldoet, heeft overeenkomstig “b” recht op een pensioen als alleenstaande:

“§1. Het recht op het rustpensioen wordt per kalenderjaar verkregen naar rata van een breuk van de werkelijke, fictieve en forfaitaire brutolonen bedoeld bij de artikelen 7, 8 en 9bis van het koninklijk besluit nr. 50 en in aanmerking genomen ten belope van:

a) 75 t.h. voor de werknemers van wie de echtgenoot:

- elke beroepsarbeid, behalve die door de Koning toegestaan, heeft gestaakt;*
- geen van de vergoedingen of uitkeringen bedoeld in artikel 25 van het koninklijk besluit nr. 50 geniet;*
- geen rust- en overlevingspensioen en geen als dusdanig geldende uitkeringen geniet, toegekend krachtens dit besluit, krachtens de wet van 20 juli 1990, krachtens het koninklijk besluit nr. 50, krachtens een Belgische regeling voor arbeiders, bedienden, mijnwerkers, zeevarenden of zelfstandigen, krachtens een Belgische regeling toepasselijk op het personeel van de overheidsdiensten of van de Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen, krachtens iedere andere Belgische wettelijke regeling, krachtens een regeling van een vreemd land of krachtens een regeling toepasselijk op het personeel van een volkenrechtelijke instelling;*

b) 60 t.h. voor de andere werknemers.” (nadruk en onderlijning door het arbeidshof)

In art. 64 KB 21 december 1967 tot vaststelling van het algemeen reglement betreffende het rust- en overlevingspensioen voor werknemers (BS 16 januari 1968) wordt bepaald welke beroepsactiviteit toegelaten is en onder welke voorwaarden. Voor dit dossier zijn de volgende bepalingen relevant (versie zoals relevant voor het huidig geschil):

“ § 1.

Voor de toepassing van de artikelen 10 en 25 van het koninklijk besluit nr. 50 en artikel 3 van de wet van 20 juli 1990 en artikel 5 van het koninklijk besluit van 23 december 1996 dient onder beroepsarbeid te worden verstaan iedere bezigheid die, naargelang het geval, een in artikel 23, § 1, 1°, 2° of 4° of in artikel 228, § 2, 3° of 4°, van het Wetboek van de inkomstenbelastingen, gecoördineerd door het koninklijk besluit van 10 april 1992 en bekrachtigd bij wet van 12 juni 1992 beoogd inkomen kan opleveren, zelfs indien ze door een tussenpersoon wordt uitgeoefend, en iedere

gelijkaardige bezigheid uitgeoefend in een vreemd land of in dienst van een internationale of supranationale organisatie.

[...]

§ 2.

A. De **pensioengerechtigde** mag met ingang van 1 januari van het kalenderjaar waarin hij één van de in artikel 2 van het koninklijk besluit van 23 december 1996 bedoelde leeftijden heeft bereikt en onder de in deze paragraaf bepaalde voorwaarden :

1° een **beroepsbezigheid uitoefenen die onder toepassing valt van de wetgeving op de arbeidsovereenkomsten**, of van een soortgelijk wettelijk of reglementair statuut, voor zover het in het kalenderjaar betaald bruto beroepsinkomen, met uitzondering van het dubbel vakantiegeld en achterstallige bedragen inzake premies en bezoldiging zoals voorzien in artikel 171, 5°, b, d en e van het Wetboek van de inkomstenbelastingen, per kalenderjaar 23.604,00 EUR niet overschrijdt;

2° een **beroepsbezigheid als zelfstandige of als helper** uitoefenen die de onderwerping aan het koninklijk besluit nr. 38 van 27 juli 1967 houdende inrichting van het sociaal statuut der zelfstandigen tot gevolg heeft, of die wordt uitgeoefend in de hoedanigheid van meewerkende echtgenoot, voor zover het beroepsinkomen uit deze bezigheid per kalenderjaar 18.883,00 EUR niet overschrijdt.

[...]

3° **iedere andere bezigheid, mandaat, ambt of post uitoefenen**, voor zover het bruto-inkomen dat eruit voortvloeit, ongeacht de benaming ervan, met uitzondering van het dubbel vakantiegeld en achterstallige bedragen inzake premies en bezoldiging zoals voorzien in artikel 171, 5°, b, d en e van het Wetboek van de inkomstenbelastingen, per kalenderjaar 23.604,00 EUR niet overschrijdt.

B. De betrokkene die gerechtigd is op één of meer rustpensioenen of op één of meer rust- en overlevingspensioenen en die één van de in artikel 2 van het koninklijk besluit van 23 december 1996 bedoelde leeftijden nog niet heeft bereikt, mag onder de in deze paragraaf bepaalde voorwaarden, tot 31 december van het kalenderjaar dat voorafgaat aan datgene waarin hij één van de in artikel 2 bedoelde leeftijden bereikt, een beroepsbezigheid uitoefenen voor zover het beroepsinkomen per kalenderjaar niet meer bedraagt dan :

1° 8.172,00 EUR voor een bezigheid beoogd in deze paragraaf, A, 1° ;

2° 6.538,00 EUR voor een bezigheid beoogd in deze paragraaf, A, 2° ;

3° 8.172,00 EUR voor een bezigheid beoogd in deze paragraaf, A, 3° .

[...]

F. De **pensioengerechtigde en/of zijn echtgenoot mag, mits een loutere voorafgaande verklaring, een beroepsbezigheid uitoefenen die bestaat in het scheppen van wetenschappelijke werken of het tot stand brengen van een artistieke schepping en die geen weerslag heeft op de arbeidsmarkt, voor zover hij geen handelaar is in de zin van het Wetboek van koophandel.**

[...]

§ 5.

De echtgenoot van de in § 2, A, B en E beoogde gerechtigde die een rustpensioen berekend op basis van 75 percent van de in de artikelen 10 van het koninklijk besluit nr. 50 of artikel 3 van de wet van 20 juli 1990 of artikel 5 van het koninklijk besluit van 23 december 1996 bedoelde brutolonen geniet, en die één van de in artikel 2 van het koninklijk besluit van 23 december 1996 bedoelde leeftijden heeft bereikt of deze in de loop van het betrokken kalenderjaar zal bereiken, mag onder dezelfde voorwaarden als de gerechtigde zelf, een in § 2, A of een in paragraaf 3 bedoelde beroepsbezigheid uitoefenen.

De echtgenoot van de in § 2, A, B en E beoogde gerechtigde die een rustpensioen berekend op basis van 75 percent van de in de artikelen 10 van het koninklijk besluit nr. 50 of artikel 3 van de wet van 20 juli 1990 of artikel 5 van het koninklijk besluit van 23 december 1996 bedoelde brutolonen geniet, en die één van de in de artikel 2 van het koninklijk besluit van 23 december 1996 bedoelde leeftijden nog niet heeft bereikt en deze in de loop van het betrokken kalenderjaar niet zal bereiken, mag onder dezelfde voorwaarden als de gerechtigde zelf, een in § 2, B of een in paragraaf 3 bedoelde beroepsbezigheid uitoefenen.

§ 6.

Als het beroepsinkomen van de pensioengerechtigde de in paragrafen 2 en 3 vastgestelde bedragen overschrijdt, wordt de betaling van het pensioen voor het betrokken kalenderjaar geschorst naar rata van een percentage van het pensioenbedrag dat gelijk is aan het percentage waarmee de in paragrafen 2 en 3 beoogde bedragen worden overschreden.

Voor de toepassing van het eerste lid, wordt het percentage van de overschrijding, in voorkomend geval, berekend tot op één honderdste. Het aldus bekomen percentage wordt voor de berekening van het bedrag van de pensioenvermindering tot de naast hogere eenheid afgerond wanneer de eerste decimaal ten minste vijf is; in het tegenovergestelde geval wordt de decimaal verwaarloosd.

Het rustpensioen toegekend op basis van 75 percent van de in de artikelen 10 van het koninklijk besluit nr. 50 of 3 van de wet van 20 juli 1990 of 5 van het koninklijk besluit van 23 december 1996 bedoelde brutolonen, wordt op 60 percent van die lonen herberekend wanneer de echtgenoot een beroepsbezigheid uitoefent waarvan het inkomen de in paragrafen 2 en 3 vastgestelde bedragen overschrijdt.

[...]” (nadruk en onderlijning door het arbeidshof)

Daarnaast bepaalt art. 64bis sinds 1 januari 2023:

“§ 1.

Met het oog op de eerste betaling van een pensioen in de werknemersregeling is de pensioengerechtigde die een in artikel 64 beoogde beroepsbezigheid uitoefent of sociale uitkeringen geniet of wiens echtgenoot een beroepsbezigheid uitoefent of sociale uitkeringen geniet, gehouden tot de verklaring van uitoefening van deze beroepsbezigheid of genot van sociale uitkeringen.

§ 2.

De pensioengerechtigde of de echtgenoot van de pensioengerechtigde beoogd in artikel 64, § 5, die een in artikel 64 beoogd mandaat, ambt, post uitoefent of een beroepsbezigheid in het buitenland uitoefent of sociale uitkeringen in het buitenland geniet is gehouden tot de verklaring van uitoefening van deze beroepsbezigheid of genot van sociale uitkeringen.

§ 3.

De verklaringen van uitoefening, van herneming of van stopzetting van een beroepsbezigheid of sociale uitkeringen, afgelegd bij het Rijksinstituut voor de sociale verzekeringen der zelfstandigen en bij de Pensioendienst voor de openbare sector, zijn geldig ten opzichte van de Rijkdienst voor pensioenen.

§ 4.

De in § 2 beoogde verklaring door de gerechtigde of door de echtgenoot moet vóór de aanvang van de bezigheid of het genot van de sociale uitkering in die hoedanigheid geschieden. Zij wordt eveneens als voorafgaandelijk beschouwd wanneer zij ingediend wordt binnen de dertig dagen volgend op de aanvang van de bezigheid of de sociale uitkering of op de datum van de betekening van de beslissing houdende toekenning van het pensioen.”

Het staat in dit dossier niet ter discussie dat in 2019, terwijl de heer [redacted] een gezinspensioen genoot, zijn echtgenote dat jaar voor de periode van 1 januari 2019 tot en met 31 augustus 2019 een doctoraatsbeurs ontving (stuk 2 dhr. [redacted]; de beurs ving reeds aan op 1 september 2018, doch voor wat betreft dat jaar is er geen betwisting). Datzelfde jaar trad zij vanaf 1 augustus 2019 in dienst als jurist van een vakorganisatie en ontving zij uit hoofde daarvan een loon als werknemer. De tewerkstelling als jurist en het loon dat in dat verband ontvangen werd, is niet het voorwerp van enige discussie en het wordt niet betwist dat dit in aanmerking genomen moet worden voor wat betreft de controle van de inkomensgrenzen. Wat wel ter discussie staat, is de doctoraatsbeurs.

In de eerste plaats moet de vraag beantwoord worden of er hier sprake is van “beroepsarbeid”. Overeenkomstig art. 3 §1, 1ste lid wet van 20 juli 1990 en art. 5 §1, 1ste lid KB 23 december 1996 kan er maar een gezinspensioen toegekend worden aan de heer [redacted] wanneer zijn echtgenote “elke beroepsarbeid, behalve die door de Koning toegestaan, heeft gestaakt”.

Art. 64 §1 KB 21 december 1967 bepaalt vervolgens dat onder beroepsarbeid wordt verstaan iedere bezigheid die, naargelang het geval, een in artikel 23, § 1, 1°, 2° of 4° of in artikel 228, § 2, 3° of 4¹ WIB92 beoogd inkomen kan opleveren.

Art. 23 §1, 1°, 2° en 4° WIB92 bepalen vervolgens:

“§1

Beroepsinkomsten zijn inkomsten die rechtstreeks of onrechtstreeks voortkomen uit werkzaamheden van alle aard en de daarmee gelijkgestelde inkomsten, met name:

1° winst

2° baten

[...]

4° bezoldigingen

Winst bestaat uit inkomsten van alle nijverheids-, handels- of landbouwondernemingen (art. 24 WIB92). Baten zijn alle inkomsten uit een vrij beroep, een ambt of post en alle niet als winst of als bezoldigingen aan te merken inkomsten uit een winstgevende bezigheid (art. 27 WIB92). Bezoldigingen omvatten, ongeacht de schuldenaar of de benaming ervan en de wijze waarop ze worden vastgesteld en toegekend: bezoldigingen van werknemers, bezoldigingen van bedrijfsleiders en bezoldigingen van meewerkende echtgenoten (art. 30 WIB92).

De beroepsinkomsten die in art. 23 §1, 1°, 2° en 4° WIB92 beoogd worden, zijn dus zeer ruim. Hieronder vallen ook beroepsinkomsten die uiteindelijk niet belast worden omdat ze van belastingen vrijgesteld zijn. Dat in de 1ste paragraaf van art. 23 ook de vrijgestelde beroepsinkomsten bedoeld worden, blijkt uit het feit dat in de 2de paragraaf van art. 23 het zgn. “nettobedrag van beroepsinkomsten” wordt gedefinieerd als:

“§2

*Onder het nettobedrag van beroepsinkomsten wordt verstaan **het totale bedrag van die inkomsten met uitsluiting van de vrijgestelde inkomsten** en na uitvoering van de volgende bewerkingen:*

1° het brutobedrag van de inkomsten van iedere beroepswerkzaamheid wordt verminderd met de beroepskosten die op deze inkomsten betrekking hebben;

2°”

Met “die inkomsten” wordt uiteraard verwezen naar de voorgaande paragraaf, nl. §1. Aangezien uitdrukkelijk vermeld wordt dat uit die inkomsten de vrijgestelde inkomsten uitgesloten worden, betekent dit dat ook de vrijgestelde inkomsten in principe vallen onder

¹ Er wordt hier verder enkel ingegaan op art. 23 §1, 1°, 2° en 4° WIB92. Art. 228 §2, 3° WIB92 is niet relevant in het kader van de huidige betwisting en art. 228 §2, 4° WIB92 verwijst naar art. 23 §1, 2° (baten) WIB92.

de beroepsinkomsten bedoeld in §1. Zo de vrijgestelde inkomsten niet onder §1 zouden vallen, zou het niet nodig geweest zijn deze uitdrukkelijk uit te sluiten.

Dat een doctoraatsbeurs vrijgesteld wordt van belastingen, betekent daarom dus niet dat deze geen beroepsinkomen vormt in de zin van art. 23 §1, 1°, 2° en 4° WIB92. Art. 64 §1 KB 21 december 1967 verwijst enkel naar art. 23 §1 WIB92 en niet naar art. 23 §2 WIB92.

Een doctoraatsbeurs kan volgens het arbeidshof ondergebracht worden onder de ruime restcategorie van *“alle niet als winst of als bezoldigingen aan te merken inkomsten uit een winstgevende bezigheid”* (art. 23 §1, 2° samengelezen met art. 27 WIB92). De echtgenote van de heer [redacted] ontving in het kader van haar doctoraatsbeurs een maandelijks brutobedrag van 2.333,69 euro, zodat bezwaarlijk kan voorgehouden dat er geen sprake zou zijn van een winstgevende bezigheid.

Dat in de circulaire nr. Ci.RH.241/467.677 van 8 oktober 2002 als eerste vrijstellingsvoorwaarde vermeld wordt *“de beurs is geen belastbare bezoldiging voor prestaties verricht in opdracht van de universiteit, van de federale wetenschappelijke instelling of van een derde”* met als toelichting *“Indien dit niet het geval zou zijn, zou die beurs inderdaad in principe belastbaar zijn als beroepsinkomen”*, betekent ook niet dat een doctoraatsbeurs geen beroepsinkomen vormt in de zin van art. 23 §1, 1°, 2° en 4° WIB92. De doctoraatsbeurs wordt toegekend als een vergoeding om onderzoek door de doctorandus mogelijk te maken. De doctoraatsbeurs mag uiteraard geen door de doctorandus geleverde prestaties voor rekening van de universiteit, federale wetenschappelijke instelling of derde bezoldigen. In dergelijk geval is er uiteraard sprake van beroepsinkomen dat belastbaar is, zoals in de circulaire terecht gesteld wordt. Dat de circulaire voorziet in zeer specifieke vrijstellingsvoorwaarden wijst erop dat een doctoraatsbeurs in principe beroepsinkomen vormt en belastbaar zal zijn in de gevallen waarin niet aan de vrijstellingsvoorwaarden voldaan wordt. Zo voorzien de vrijstellingsvoorwaarden in een beperking in de tijd: de vrijstelling van belasting wordt slechts voor maximum 48 volledige maanden aan de verkrijger verleend. Bij een langere periode is er dus geen vrijstelling. Ook kan de vrijstelling slechts éénmaal ten name van dezelfde persoon worden verleend. Indien men na een eerste doctoraat waarvoor men een beurs ontving die voldeed aan de voorwaarden en derhalve werd vrijgesteld, nog een doctoraat aanvat waarvoor eveneens een doctoraatsbeurs wordt bekomen, zal deze beurs niet vrijgesteld zijn. Hieruit blijkt dat een doctoraatsbeurs in principe beroepsinkomen vormt, doch niet onderworpen zal worden aan belastingen indien bepaalde voorwaarden zijn vervuld.

Het doctoraat waaraan de echtgenote van de heer [redacted] zich wijdde in de periode van 1 januari 2019 tot en met 31 augustus 2019 vormt dus beroepsarbeid in de zin van art. 3 §1, 1ste lid wet van 20 juli 1990, art. 5 §1, 1ste lid KB 23 december 1996 en art. 64 KB 21 december 1967 aangezien het hier gaat om een bezigheid die een in artikel 23, § 1, 1°, 2° of 4° WIB92 beoogd inkomen kan opleveren.

De volgende vraag die beantwoord moet worden, betreft de vraag of dergelijke activiteit mocht uitgeoefend worden, of de heer [] deze beroepsarbeid van zijn echtgenote al dan niet moest aangeven en -indien er een aangifte moest gebeuren- welke de gevolgen daarvan zijn.

Art. 64 §2 F KB 21 december 1967 schrijft voor dat de pensioengerechtigde en/of zijn echtgenote, mits een loutere voorafgaande verklaring, een beroepsbezigheid mag uitoefenen die bestaat in het scheppen van wetenschappelijke werken en die geen weerslag heeft op de arbeidsmarkt, voor zover hij geen handelaar is in de zin van het Wetboek van Koophandel (intussen: “onderneming” in de zin van artikel 1.1 van het Wetboek van economisch recht, zie art. 254 wet 15 april 2018 houdende hervorming van het ondernemingsrecht, BS 27 april 2018).

Tussen de partijen wordt als dusdanig niet betwist dat de activiteit van de echtgenote van de heer [] als doctoraatsstudent bestond in het scheppen van wetenschappelijke werken zoals bedoeld in deze bepaling (zie laatste conclusie voor dhr. [] p. 3 & laatste conclusie voor de FPD p. 6).

De heer [] houdt voor dat hij hiervan aangifte heeft gedaan, wat evenwel door de FPD betwist wordt. Het arbeidshof kan niet anders dan vaststellen dat in tegenstelling tot wat de heer [] voorhoudt uit geen enkel stuk blijkt dat hij inderdaad de verklaring Model 74 op 6 augustus 2018 (stuk 1 dhr. []), heeft overgemaakt aan de FPD. Er ligt geen enkele ontvangstbevestiging voor, noch op papier, noch elektronisch.

Het argument van de heer [] dat de controle in mei 2019 inzake de inkomsten 2018 werd afgesloten zonder opmerkingen, betekent niet en bewijst niet dat de FPD tijdig verwittigd werd van de beroepsbezigheid van zijn echtgenote inzake het doctoraat. Zoals blijkt uit het stuk 4 van de FPD werd de activiteit van de echtgenote van de heer [] als doctorandus door de betrokken universiteit (KU Leuven) aangegeven als “150-Bediende normale categorie” (in de kolom “loopbaancode”)². Dat het een doctoraat betrof, blijkt nergens uit. Dat bij de controle in mei 2019 voor het jaar 2018 er door de FPD geen opmerkingen gemaakt werden, kan even goed te wijten zijn aan het feit dat de inkomsten van de echtgenote van de heer [] voor het jaar 2018 de toegelaten grenzen niet overschreden (zij vatte haar doctoraat maar aan vanaf 1 september 2018; een maandelijkse vergoeding van 2.333,69 euro levert voor 4 maanden een bedrag op van 9.334,76 euro, daar waar voor het jaar 2018 de grens lag op 12.033,00 euro (tegenover 12.258,00 euro in 2019 (zie stuk 3 FPD; grensbedrag wordt bepaald “met kinderlast”)). Daarbij moet opgemerkt worden dat wanneer de pensioengerechtigde of zijn echtgenoot een activiteit als bediende aanvat tijdens het pensioen zij sinds 1 januari 2013 niet langer gehouden zijn om in dat verband enige verklaring af te leggen aan de FPD (zie ook hetgeen hieronder uiteengezet

² Het stuk 4 betreft het jaar 2019, doch aangenomen mag worden dat de aangifte door de KU Leuven voor het jaar 2018 op dezelfde wijze gebeurde.

wordt i.v.m. art. 64bis KB 21 december 1967; in tegenstelling tot een activiteit bestaande in het scheppen van wetenschappelijke werken die steeds moet worden aangegeven). Dat er in 2018 in hoofde van de echtgenote van de heer sprake was een activiteit die door de KU Leuven werd aangeduid als een activiteit als “bediende”, waarbij de inkomsten het toegelaten grensbedrag niet overschreden, zal zodoende geen aanleiding gegeven hebben tot enige vraagstelling bij de FPD en maakt dus geenszins aannemelijk dat de heer en zijn echtgenote de FPD in 2018 op de hoogte hebben gebracht van het feit dat zij vanaf 1 september 2018 werkte aan een doctoraat en daarvoor een doctoraatsbeurs ontving.

De heer heeft dus de beroepsbezigheid van zijn echtgenote niet tijdig aangegeven bij de FPD hoewel hij hiertoe nochtans verplicht was ingevolge art. 64 §2 F KB 21 december 1967.

Aan deze verplichting tot voorafgaande verklaring wordt geen afbreuk gedaan door hetgeen bepaald wordt in art. 64bis KB 21 december 1967. De verplichte voorafgaande verklaring die voorzien wordt in art. 64 §2 F KB 21 december 1967 blijft bestaan naast de situaties waarin art. 64bis van hetzelfde KB ook voorziet in een verklaring (zie en vgl. W. VAN EECKHOUTTE, *Sociaal Compendium 2022-2023*, 1929 (randnr. 3853); Y. STEVENS, “Deel IX -Pensioenen” in J. PUT e.a. (ed.), *Praktijkboek sociale zekerheid. Voor de onderneming en de sociale adviseur*, Wolters Kluwer Belgium, Mechelen, 2023, 652 (randnr. 1257)).

Indien de voorafgaande verklaring plaatsvindt, dan mag de beroepsbezigheid die bestaat in het scheppen van wetenschappelijke werken uitgeoefend worden zonder enige beperking en zullen de inkomsten die men daaruit haalt, ongeacht hun bedrag, geen impact hebben voor het gezinspensioen en dus niet beschouwd worden als beroepsinkomen dat in aanmerking genomen wordt bij het bepalen van de al dan niet overschrijding van de inkomensgrenzen. Dit wordt ook zo toegelicht in het verslag aan de Koning:

“Het punt F voorziet dat de inkomsten die voortkomen uit een wetenschappelijke of artistieke beroepsactiviteit mits voorafgaande aangifte niet in rekening worden gebracht als beroepsinkomsten voor zover betrokkene geen handelaar is.”

Het logische gevolg hiervan is dat wanneer er geen voorafgaande aangifte plaatsvindt, de inkomsten wel degelijk in rekening gebracht zullen worden als beroepsinkomsten en dus in aanmerking genomen zullen worden om na te gaan of de inkomensgrenzen al dan niet overschreden worden. De verplichting tot voorafgaande aangifte anders interpreteren, zou deze voorafgaande aangifte van elk nut ontdoen. Daarbij moet opgemerkt worden dat sinds 1 januari 2013 de ganse regeling inzake de (voorafgaande) aangifte van een beroepsactiviteit grondig werd hervormd en er enkel nog voor wetenschappelijke/artistieke beroepsactiviteiten en enkele specifieke situaties voorzien bleef in een voorafgaande verklaring (zie art. 64bis KB 21 december 1967, zie ook hierna). De heer beweert dus volledig ten onrechte dat voor alle beroepsactiviteiten een voorafgaande verklaring geldt.

Wanneer ten gevolge hiervan de inkomensgrenzen overschreden worden, dan wordt het gezinspensioen herberekend naar een pensioen als alleenstaande. Dit blijkt duidelijk uit art. 64 §6, laatste lid KB 21 december 1967:

“Het rustpensioen toegekend op basis van 75 percent van de in de artikelen 10 van het koninklijk besluit nr. 50 of 3 van de wet van 20 juli 1990 of 5 van het koninklijk besluit van 23 december 1996 bedoelde brutolonen, wordt op 60 percent van die lonen herberekend wanneer de echtgenoot een beroepsbezigheid uitoefent waarvan het inkomen de in paragrafen 2 en 3 vastgestelde bedragen overschrijdt.” (onderlijning en nadruk door het arbeidshof)

De argumentatie van de heer [redacted] waarbij hij stelt dat de reglementering voorziet in een sanctie indien de pensioengerechtigde of de echtgenoot niet voldoet aan de verplichting van de voorafgaande verklaring en zijn verwijzing in dat verband naar de beslissing van 28 februari 2011 (waarin gesteld werd: *“Uw huwelijkspartner werkt en heeft een laattijdige of geen aangifte gedaan, dan wordt uw gezinspensioen gedurende een maand verlaagd tot een pensioen als alleenstaande. In geval van herhaling wordt uw gezinspensioen gedurende drie maanden geschorst.”*) gaat niet op. Tot en met 31 december 2012 voorzag art. 64bis KB 21 december 1967 inderdaad algemeen in een verplichting tot voorafgaande aangifte van een beroepsactiviteit (§1, §3 en §4) en sancties ingeval er geen verklaring gebeurde (§ 7, dit zijn de sancties waarnaar in de beslissing van 28 februari 2011 verwezen wordt). Dit werd evenwel met ingang van 1 januari 2013 gewijzigd met een (retroactief) KB van 28 mei 2013 tot wijziging van diverse reglementaire bepalingen betreffende de cumulatie van een pensioen in de werknemersregeling met beroepsinkomsten of met sociale vergoedingen (BS 20 juni 2013) en art. 64bis kreeg zijn huidige vorm (zie hoger). In tegenstelling tot wat de heer [redacted] en de arbeidsrechtbank schreven, herhaalde de FPD in geen geval in zijn herzieningsbeslissing daterend van 17 april 2020 (stuk 2 FPD) de eerdere onderrichtingen van 2011 en al helemaal niet de in 2011 nog van toepassing zijnde sancties. In de litigieuze periode waren de bepalingen waarnaar de heer [redacted] verwijst dus in geen geval nog van toepassing en de heer [redacted] kan er geen rechten uit verlenen. Bijkomend wijst het arbeidshof er nog op dat in de versie van art. 67 KB 21 december 1967 zoals die van toepassing was tot en met 1 januari 2013 het art. 64 “E” het volgende voorzag: *“De pensioengerechtigde mag, mits een loutere voorafgaande verklaring, een beroepsbezigheid uitoefenen die bestaat in het scheppen van wetenschappelijke werken of het tot stand brengen van een artistieke schepping en die geen weerslag heeft op de arbeidsmarkt, voor zover hij geen handelaar is in de zin van het Wetboek van koophandel.”* Met hetzelfde KB van 28 mei 2013 dat art. 64bis wijzigde, werd in art. 64 onder “E” een nieuwe bepaling ingevoegd en “F” toegevoegd (*“F. De pensioengerechtigde en/of zijn echtgenoot, mag, mits een loutere voorafgaande verklaring, een beroepsbezigheid uitoefenen die bestaat in het scheppen van wetenschappelijke werken of het tot stand brengen van een artistieke schepping en die geen weerslag heeft op de arbeidsmarkt, voor zover hij geen handelaar is in de zin van het Wetboek van koophandel.”*). Dat het scheppen van wetenschappelijke werken voorafgaandelijik gemeld moet worden, is dus reeds geruime tijd voorzien in het KB van 21

december 1967. In 2013 werd enkel toegevoegd dat dit ook geldt voor de echtgenoot. De wijzigingen die inzake de aangifte van een beroepsbezigheid werden aangebracht in art. 64bis door het KB van 28 mei 2013, hebben dus geen impact op de verplichting om een beroepsbezigheid inzake het scheppen van wetenschappelijke werken te melden.

Het wordt niet betwist dat indien de inkomsten uit de doctoraatsbeurs genoten in 2019 samengeteld worden met de inkomsten uit de tewerkstelling als jurist bij de vakorganisatie in 2019, de inkomensgrenzen voorzien in art. 64 KB 21 december 1967 overschreden worden.

Aldus heeft de FPD met toepassing van art. 64 §6, laatste lid KB 21 december 1967 voor het jaar 2019 het pensioen van de heer [redacted] terecht herberekend aan 60%.

Voor het jaar 2020 (waarin de echtgenote van de heer [redacted] enkel nog een beroepswerkzaamheid als jurist in dienst van een vakorganisatie uitoefende), bestaat er geen betwisting dat het inkomen dat zij verdiende hoger lag dan de toegelaten grensbedragen. Aldus diende ook voor het jaar 2020 het pensioen van de heer [redacted] herberekend te worden aan 60%.

Uit deze herberekening volgt dat de heer [redacted] voor de periode van 1 januari 2019 tot en met 31 maart 2020 een bedrag van 5.037,37 euro teveel heeft ontvangen. Omtrent het bedrag bestaat cijfermatig geen betwisting.

De arbeidsrechtbank heeft ten onrechte de bestreden beslissingen van 17 april 2020 waarin aan de heer [redacted] een rustpensioen als alleenstaande werd toegekend en een totaalbedrag van 5.037,37 euro werd teruggevorderd, vernietigd.

Het hoger beroep van de FPD is gegrond.

De bestreden beslissingen van 17 april 2020 zijn naar recht verantwoord en worden bevestigd.

Het beroep van de heer [redacted] tegen deze beslissingen en zijn vorderingen in dat verband zijn ongegrond.

De tegenvordering van de FPD die voor de arbeidsrechtbank werd ingesteld bij conclusie van 26 oktober 2020 en door de arbeidsrechtbank ontvankelijk, doch ongegrond werd verklaard, is wel degelijk gegrond.

OM DEZE REDENEN

BESLIST HET ARBEIDSHOF

De Wet van 15 juni 1935 op het taalgebruik in gerechtszaken werd nageleefd.

Na schriftelijk advies van mevrouw _____, Advocaat-generaal, waarop geen repliek van de partijen, oordeelt het arbeidshof op tegenspraak en na erover beraadslaagd te hebben wat hierna volgt.

Het hoger beroep van de FPD is ontvankelijk en gegrond.

Het vonnis van de arbeidsrechtbank Leuven van 18 oktober 2021 wordt hervormd, uitgezonderd voor wat betreft de beslissingen aangaande de ontvankelijkheid van de vordering en de tegenvordering en aangaande de kosten van het geding, en opnieuw rechtdoend, bevestigt het arbeidshof de bestreden beslissingen van 17 april 2020 en verklaart het de vordering van de heer _____ ongegrond.

De tegenvordering van de FPD is gegrond voor een bedrag van 5.037,37 euro, onder aftrek van reeds gedane inhoudingen.

De FPD wordt op grond van art. 1017, 2de lid Ger.W. veroordeeld tot de kosten van het geding in graad van beroep, zijnde enkel de bijdrage van 20,00 euro aan het Begrotingsfonds voor de juridische tweedelijnsbijstand.

Aldus gewezen en ondertekend door de 7de kamer van het Arbeidshof te Brussel, samengesteld uit :

, raadsheer
, raadsheer in sociale zaken, werkgever
, raadsheer in sociale zaken, werknemer-arbeider
Bijgestaan door , griffier

De heer | , raadsheer in sociale zaken, als wekgever, die bij de debatten aanwezig was en aan de beraadslaging heeft deelgenomen, verkeert in de onmogelijkheid om het arrest te ondertecken.

Overeenkomstig artikel 785 Gerechtelijk Wetboek wordt het arrest ondertekend door mevrouw , raadsheer en de heer raadsheer in sociale zaken, als werknemer-arbeider.

en uitgesproken op de openbare terechtzitting van 1 juni 2023 door:

, raadsheer
griffier

